

Looduslike taimede seemnete tootmine ning kasutamine meil ja mujal

Olukord ja tulevikuväljavaated

Mart Meriste

Kuidas saada looduslike taimede seemneid?

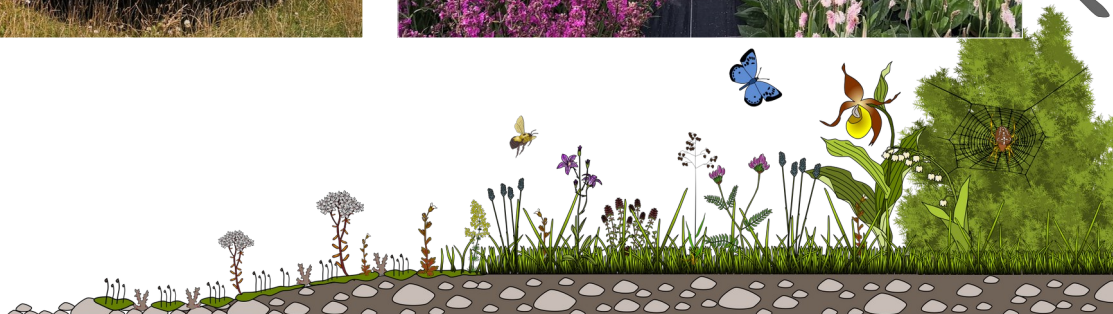
Koguda käsitsi

Koguda masinaga

Kasvatada

Looduslike taimede seemnete kasvatamine Euroopas

- E.N.S.P.A - *European Native Seed Producers Association*
 - Asutatud 2020
 - 28 liiget
 - seemnetootmisettevõtted
 - uurimisasutused
 - Kogemuste vahetamine, valdkonna esindamine, kvaliteedistandardite väljatöötamine
- Nordic Botanical on liidu liige alates 2024
 - osavõtt ekskursioonist 30.06 – 04.07.2025

Looduslike seemnete tootmine naaberriikides

- Soome

- Suomen Niittysiemen Oy
- eraettevõte, seemnetootmine aastast 2001

- Rootsi

- Pratensis AB
- eraettevõte, seemnetootmine aastast 2005

- Läti

- Vides Risinājumu Institūts (Institute for Environmental Solutions)
- sõltumatu uurimisasutus, seemnetootmine aastast 2024 (GrassLIFE2)

- Leedu

- Lietuvos Agrarinių ir Miškų Mokslų Centras (Lithuanian Research Centre for Agriculture and Forestry)
- riiklik uurimisasutus, seemnetootmise huvi (rahataotlemise faasis)

**LIETUVOS
AGRARINIŲ IR MIŠKŲ
MOKSLŲ CENTRAS**

**Vides
Risinājumu
Institūts**

Looduslike taimede seemnete tootmine Eestis

Mahe Eeriksaare OÜ

OÜ Vana-Mutiku talu

Meie masinkogumine

- Alates 2016
- Harikogumine
 - taimi ei niideta
 - koguda saab samalt alalt mitu korda
 - alasid saab pärast seemnekogumist niita ja karjatada
- Masinad arendatud **Nordic Botanical**'is
- Masinkogutud seemned
 - liigirikkad valmis seemnesead
 - ehtsad niiduseemned ehtsatelt niitudelt
- Kogumisalad
 - looduslikud niidud
 - eritüübilised
 - heas ökoloogilises seisus

Meie looduslike niidutaimede seemnete kasvatamine

- Alates 2017
- 2025. aastal u **120 taimeliiki**
- Kasvatusala **u 2 ha**
- "Metsikute taimeliikide taltsutamine"
- Geneetilise mitmekesisuse hoidmine
- Seemnete puhastamine
- Kasutamine
 - niidualad aedades ja parkides
 - tolmeldajasõbralikud haljastuslahendused
 - degradeerunud niidulalade liigirikkuse taastamine
- Kliendid
 - kinnisvaraarendajad
 - omavalitsused
 - eraisikud

Kõrgemäe talu
Soitsjärve küla
Tartu vald
Tartumaa

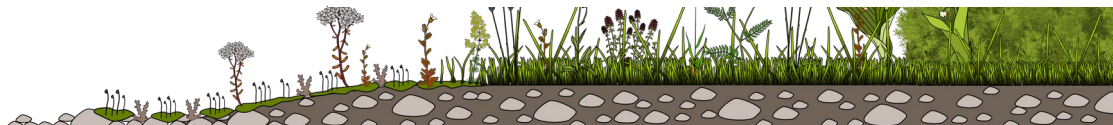
Suurim mure – “konkurendid”!

- Muruseemned
- “Lilleniidu” ja “lillemuru” seemned
 - sageli võõrliigid
 - alati võõrad genotüübid
 - sageli teadmata päritolu
 - üheaastased taimed, meie tingimustesse mittesobivad liigid ja genotüübid.
 - soodne hind, hea saadavus
- Sama mure looduslike seemnete tootjatel ka mujal Euroopas

SEEMNESEGU KOOSTIS

- Päikesetiib, *Helipterum roseum*
- suviadoonis, punane *Adonis aestivalis*
- päine giilia, *Gilia capitata*
- kalifornia läänemagun, *Eschscholtzia californica*
- saialill – 2 sorti, *Calendula officinalis*
- rukkilill, *Centaurea cyanus*
- kolmevärviline kassitapp, *Convolvulus tricolor*
- elegantne klarkia, *Clarkia elegans*
- aedrass, *Cynoglossum amabile*
- andurjas jaanikakar, *Chrysanthemum carinatum*
- kaunist kipslill - 2 sorti, *Gypsophila elegans*
- mõru ibeeris, *Iberis Coronaria*
- sarikibeeris, *Iberis umbellata*
- türgi mustköömen, *Nigella damascene*
- hübriidsametlill, *Godetia hybrid*
- kukemagun, *Papaver rhoeas*.

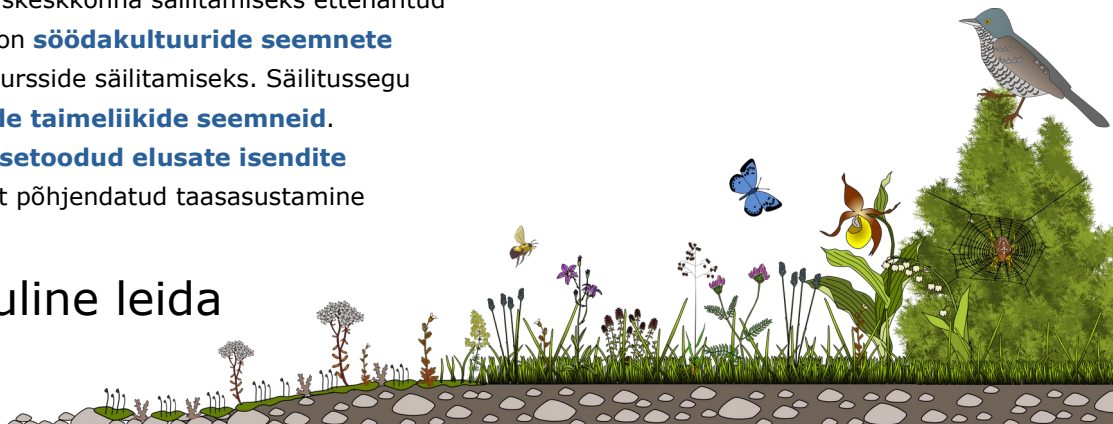

Veel mõned mured

- Madal teadlikkus (unustatud niidud)
- Looduslike taimede maine
 - kõik looduslik on sageli “umbrohi”!
- Seemnete hinnad on kõrged
- Seemnete tootmismahud väikesed
- Juriidika segane ja suuresti tegelikkuses mitterakendatav

- **Taimede paljundamise ja sordikaitse seadus § 62.** Looduskeskkonna säilitamiseks ettenähtud **säilitussegu**. (1) Säilitussegu käesoleva seaduse tähenduses on **söödakultuuride seemnete segu**, mis on ette nähtud looduskeskkonna ja geneetiliste ressursside säilitamiseks. Säilitussegu võib **lisaks söödakultuuride seemnetele** sisaldada ka **muude taimeliikide seemneid**.
- **Looduskaitse seadus § 58.** **Kodumaiste liikide võõrsilt sissetoodud elusate isendite loodusesse laskmine on keelatud**, välja arvatud teaduslikult põhjendatud taasisustamine Keskkonnaameti loa alusel.

- Masinkogumiseks sobilikke niite keeruline leida

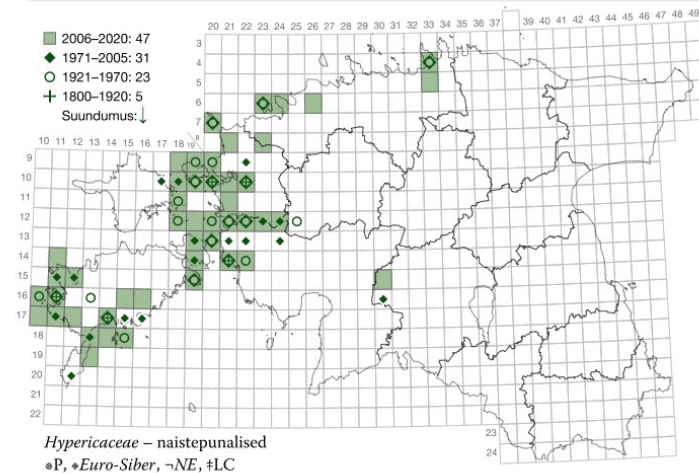
Mõned küsimused ja vastuolud

- Mis ikkagi on **looduslik**? Sigur, kollane karikakar?
- **Ruderaalidest** ei pääse aga mis on ruderaal?
- Looduslike seemnete kasutamine ja „Liikide **loomulikud** levikumustrid”
- Eesti-sisesed regioonid ja barjäärid, võimalikud geneetilised erinevused?
 - aga loomasööt ja elusloomade transport? Inimeste ja kaupade liikumine?
 - aga sidususe puudumine ja selle leevendamine?
 - kaitsealuste liikide levitamine?

Hypericum hirsutum — karvane naistepuna

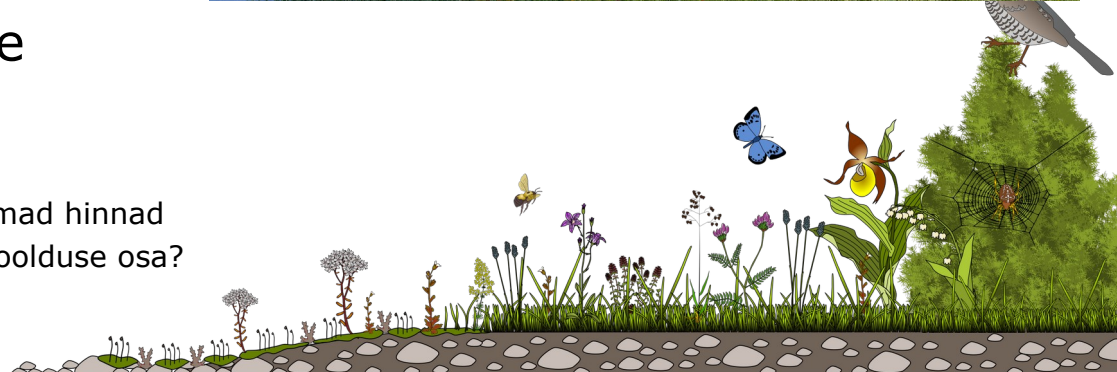
... → *Hypericaceae* → *Hypericum* → *Hypericum hirsutum* L.

760 *Hypericum hirsutum* – karvane naistepuna

Tulevikuväljavaated

- Looduslike seemnete sertifitseerimissüsteem ja selge seadusruum
- Kontroll võõrpäritoluga seemnete kasutamise üle haljastuses
- Seemnete kasutamise soodustamine
 - looduskatsetöödel
 - riiklikus taristuehituses
 - elurikkuse nõuded uutele rajatistele?
- Tootmismaht ja selle kasvatamise võimalused
 - sõltub nõudlusest
 - suurem nõudlus – suurem tootmismaht – madalamad hinnad
 - masinkogumise võimaldamine kui toetatud niiduhoolduse osa?

tartu kaubamaja

SAH!

SUUR ALLAHINDLUS
KUNI -40%

OSTA KA KÕHEDI

PALLAS

Tänan!